

Natuurvereniging Hollandse Delta.

Broedvogelinventarisatie 2022

MERREVLIET

(Rockanje gemeente Westvoorne)

Mededelingnummer 347

Dick Zwart
Anja Langendoen

Vogelwerkgroep van de KNNV afdeling Hollandse Delta

© KNNV afdeling Hollandse Delta

Broedvogelonderzoek 2022

Merrevliet – NM

Een publicatie van de Vogelwerkgroep van de Natuurvereniging Hollandse Delta, een afdeling van de KNNV.

Mededeling nummer: 347

Auteur: Dick Zwart

Inventarisatie door: Dick Zwart, Anja Langendoen

Foto's: Dick Zwart, Anja Langendoen

Omslagfoto: Merrevliet

Natuurvereniging Hollandse Delta
een afdeling van de KNNV

secretariaat:

Peter Vermaas

Schudegge 17

3224 BP Hellevoetsluis

Telefoon: 0181-324058

Email: secretaris@hollandsedelta.knnv.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Geschiedenis
3. Gebiedsbeschrijving en beheer
4. Bedoeling
 - 4.1 Resultaat
5. Overzicht tellingen
6. Werkwijze
7. Voorbeeld ingevulde kaart Merrevliet
8. Overzicht aantal territoria
 - 8.1 Nieuwe soorten
 - 8.2 Nieuw maximum
 - 8.3 Nieuw minimum
9. Overige waarnemingen
10. Contacten
11. Vergelijking met voorgaande jaren
12. Slot

1. Inleiding

Wat zou er in het gebied veranderd zijn na mijn laatste inventarisatie van 2016? Jan Utberg had de broedvogelinventarisatie van 2017 t/m 2021 gedaan. Ik was met name benieuwd hoe de stand van de weidevogels zou zijn. Zorgen over de grutto onze “nationale vogel” zijn er. Zou het geluid van deze mooie weidevogel nog te horen zijn. Samen met Anja Langendoen begonnen we enthousiast met de eerste verkennende telling op 22 maart om 6.45 uur. Het was windstil, 6 graden, goed weer voor een telling. We liepen nog maar net door het gebied of de grutto en even later de tureluur lieten zich goed horen. Een heerlijk geluid in het voorjaar. Dat is genieten. Er vlogen nog veel watersnippen op en we vonden, en dat was heel vreemd, een kop van een meerkoet. Een stuk verderop lag de rest van de meerkoet. Wie was de schuldige? Ook plukresten van een niet te achterhalen vogel lagen in het gras. Wat nieuw voor mij was, was de zonnepomp. De pomp zorgt er sinds vorig jaar voor dat er in een paar greppels continu water staat en dat het rondom de greppels wat natter wordt. Plas-dras. Het is een proef. In de tellingen die volgden foerageerden met name tureluurs bij de greppels. Soms ook een scholekster. Tureluurs zaten af en toe zelfs op de zonnepanelen, maar konden zich moeilijk in evenwicht houden. Ze gleden soms naar beneden.

Even verderop was het pad door het braamstruweel naar de voormalige vuilnisbelt goed te belopen. Veel tjiftjaffen lieten zich hier horen, de kneutjes zaten er ook nog. Alleen het buizerdnest leek wat kapot te zijn. De buizerd liet zich jammer genoeg niet zien deze ochtend. Twee koperwieken zaten in de boom en een ekster was, dacht ik, bezig met nestelen. De steenuilenkast in de knotwilg langs de sloot kon ik niet meer terugvinden. Waarschijnlijk verplaatst naar een betere plek. Al die keren dat ik in het verleden geteld heb, heb ik geen steenuil kunnen waarnemen bij de kast.

Het voelde vertrouwd om na 5 jaar weer in het Merrevliet rond te lopen.

2. Geschiedenis

Het Merrevliet is een natuurgebied ten noord-oosten van Rockanje op Voorne-Putten in de provincie Zuid-Holland. Het gebied van 10,3 hectare wordt beheerd door Natuurmonumenten. Merrevliet is een restant van een oude kreek, een zijgeul van de Strype. Door veenvorming heeft verlanding plaatsgevonden en zijn er bloemrijke rietlandjes ontstaan. Deze worden omringd door graslandjes. Tot in de achttiende eeuw drong de zee bij hoog tij langs een stelsel van kreken het Voornse land binnen. Door duinvorming en de aanleg van dijken zijn de kreken van zee afgesloten en verland. Het streven is, oude kreken weer op te waarderen ten behoeve van de ecologische verbindingzones, wateropslag en als aantrekkelijk landschappelijk element. Merrevliet is een voorbeeld van kreekherstel op Voorne-Putten.

3. Gebiedsbeschrijving en beheer

Natuurmonumenten kocht het grasland rondom de oude kreek in 1986 aan. Op bepaalde plaatsen kwam zout water via de ondergrond het gebied binnen, maar door verlaging van het polderpeil verdween de zoute kwel. Natuurmonumenten heeft de situatie hersteld door de kwel op te pompen. Hierdoor groeien er weer planten als moeraszoutgras en melkkruid. Daarnaast zijn er natuurvriendelijkere oevers gemaakt door de kanten van de omringende sloot plaatselijk minder steil te maken. Op de rietlandjes groeien echte koekoeksbloem, grote ratelaar, veenmos, veenpluis en kleine valeriaan. De graslanden om de kreek vormen een buffer en vangen ongewenst zeer voedselrijk water vanuit het omringende agrarische land. Daarnaast wordt de waterstand hoger gehouden binnen de bufferzone. Er wordt laat gemaaid en na het maaien begrazen koeien van een lokale boer de graslanden. Door de verschillende maatregelen is het Merrevliet een aantrekkelijk broedgebied geworden voor weidevogels.

4. Bedoeling

Behalve een gewone inventarisatie was het verzoek van Natuurmonumenten ook om speciaal in de gaten te houden waar er wordt gevoerageerd en waar er wordt gerust door de weidevogels. En dat hebben we zoveel mogelijk tijdens de tellingen gedaan.

4.1 Resultaat

We constateerden dat de grutto's foerageerden en rustten in het grasland, de tureluurs bij de greppels, op de zonnepanelen of langs de slootkant. Van de Kievit en de scholekster was het niet duidelijk; ze liepen door het grasland of stonden daar gewoon. Het broedsucces van de grutto is onzeker. We hebben helaas geen jongen kunnen waarnemen. Van de tureluurs was het broedsucces wel succesvol; we hebben jonge vogels gezien. Het dras-nat houden van de greppels heeft vast en zeker wel gezorgd dat de wormen in de grond bereikbaar zijn. Of het van invloed is op een toename van het insectenleven in het natte gebied dat zou onderzocht moeten worden. Eendenkuikens zouden met een toename blij zijn.

Tureluurs glijden van de zonnepanelen af

5. Overzicht tellingen

Tijdens de 2^e telling op 5 april liet de grutto zich niet horen. Ook de buizerd was niet te zien. In de buurt van het buizerdnest zagen we nog een groot nest in de boom. Had de buizerd zich verplaatst? Het was koud deze telling, er stond veel wind en dat zorgde voor minder vogels. Wel vloog er een sperwer over het gebied.

In de tellingen die volgden waren de tureluurs steeds aanwezig, soms een scholekster en soms een kievit. De meeste kieviten zaten in het omringende bouwland. De alarmroep van de grutto was in de lucht even te horen op 19 april, 3 mei en 12 mei. Het was lastig te traceren waar de vogel gebroed heeft. Het zou net zo goed aan de overkant van de weg kunnen zijn in het gebied van de Strypse Wetering of in het akkerland. Vooralsnog ga ik uit van 1 territorium van de grutto op het Merrevliet.

Bij de telling van 24 mei was het stil in het weidegebied. Twee grutto's vlogen over het gebied heen en er zaten 5 tureluurs bij de greppels. Geen kieviten en scholeksters aanwezig. Op de fiets ben ik op 1 juni langs het gebied gereden en heb ik gekeken naar activiteit van weidevogels. Een zwarte kraai vloog over. Alleen 1 tureluur alarmeerde. Ook de graspieper liet van zich horen. Verder was het stil.

Op 12 mei hebben we een avondtelling gedaan. Dit keer liep vogelaar Henk de Boer mee. Deze telling leverde een Canadese gans, een snor en de eerste kleine karekiet en de eerste spotvogel op. Op 3 mei liep mijn "oude" telmaat Jan Westhuis mee.

Zowel Anja als ik hebben met plezier de inventarisaties gedaan. We genoten van de pinksterbloemen in april en in mei van het gele veld van de ratelaar. En van de koekoeksbloemen, het veenpluis en de vele orchideeën.

Tjiftjaf

meiorchis

Buizerdnest

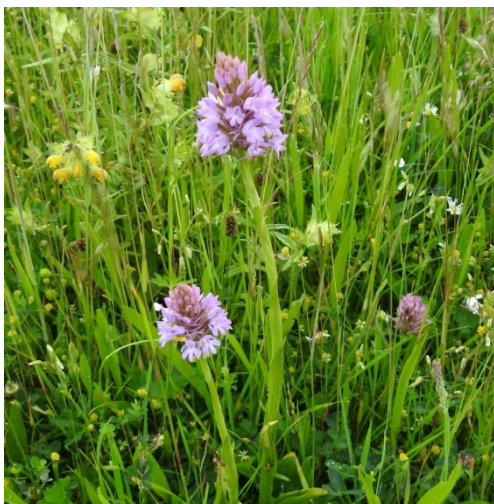
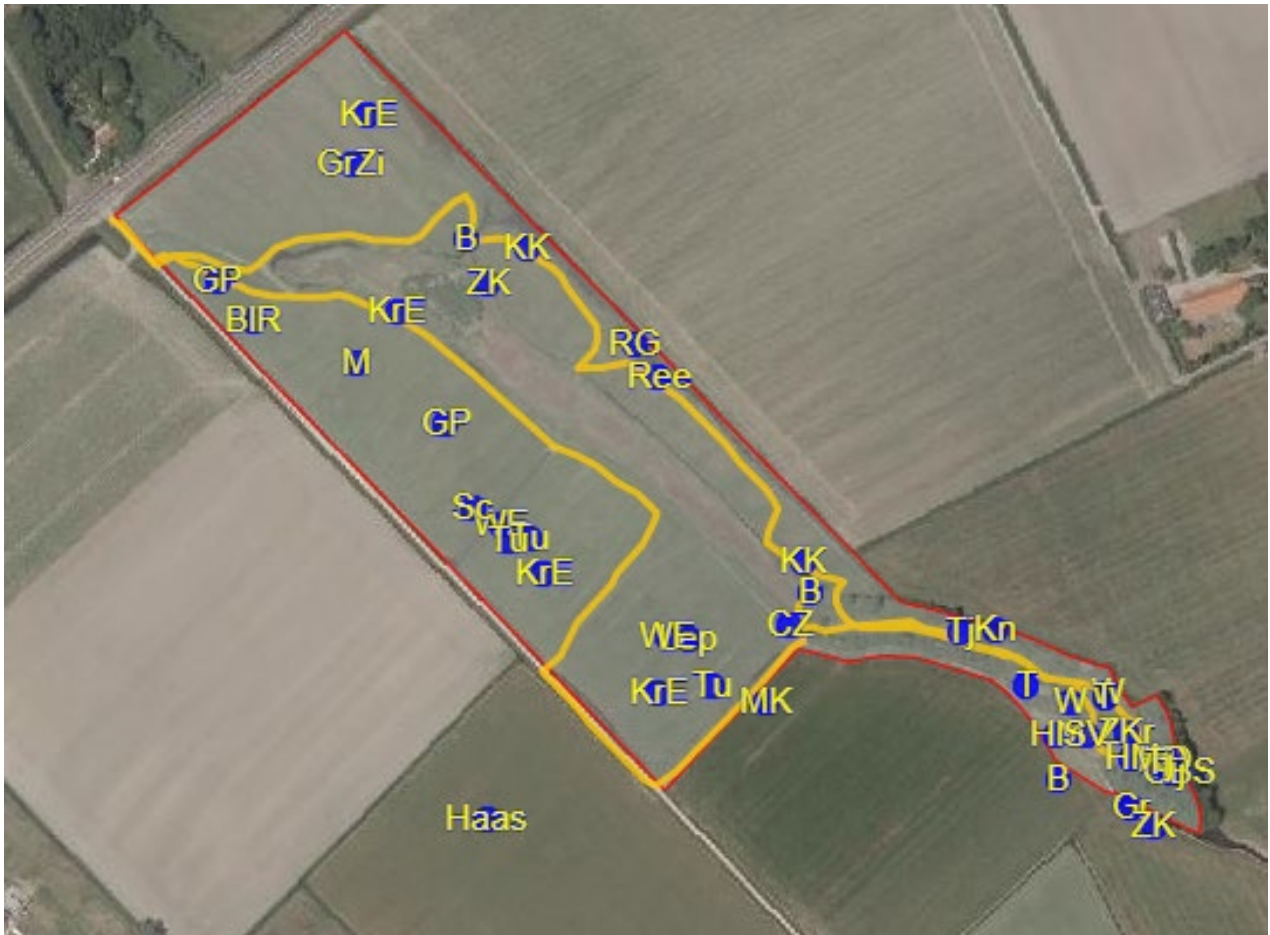
buizerd

6. Werkwijze

Totaal zijn er 7 tellingen gedaan, waarvan 1 avondtelling op 12 mei. Alle vogels zijn steeds geteld volgens de Sovon- normering. Na het invoeren van de telgegevens vindt er autoclustering plaats en krijg je een overzicht van het aantal territoria. De laatste telling op 4 juni is gedaan door Anja met behulp van de app Avimap. De overige tellingen zijn op papier ingevuld en later ingevoerd bij Sovon.

DATUM	STARTTIJD	EINDTIJD	TEMP.	WINDKRACHT	ZON/ BEWOLKING
22 maart	6.45	8.00	6 graden	0	zon
5 april	7.10	9.35	10 graden	4	bewolkt
19 april	6.30	8.15	6 graden	1	zon/bewolkt
3 mei	6.05	7.40	8 graden	0	bewolkt/zon
12 mei	20.00	21.15	17 graden	4	zon
24 mei	5.30	7.10	13 graden	3 a 4	Zon/bewolkt
4 juni	5.15	6.55	16 graden	4	Bewolkt/miezer

7. Voorbeeld kaart Merrevliet, telling van 4 juni met de AVI-map

hondschruid

kneu

8. aantal territoria

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Knobbelzwaan	1	1	1		1	1			1		1				1			1	1			
Grauwe gans		1	1	1	2						8				1	1			1	2	2	
Nijlgans					1																	
Soepgans											1	1	1									
Canadese gans														1		2		1	1	2		
Bergeend			1	1		1					4	2	1						1	2		
Krakeend	1	2	2	3	3	2	4	3	2	4	3	3	2	4	3	1		1			5	
Wintertaling				1																		
Wilde eend	3	4	5	5	5	3	6	5	6	5	4	3	4	6	5	3	5	4	5	4	4	
Zomertaling															1							bedreigd
Slobeend		2	3	2	2	2	3	2	3	0	1	2	2	1	2		1			1	1	kwetsbaar
Kuifeend	2	3	1	2	1		1	2	2	1	3	2	2	1	1		1			1		
Soepeend											1	1										
Bruine kiekendief	1	1		1 ?																		
Buizerd			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Fazant		2	4	4	4	4	5	3	5	1	3	2	4	3	1	2	2	1	1	1	1	
Waterhoen		2	1	1	1	2	2	2	2													
Meerkoet	3	3	4	5	4	5	6	5	6	6	6	3	4	4	6	3	5	4	3	5	2	
Scholekster	3	2	3	2	2	2	1	1	3	1	2	1	2	1	0	1	1	4	2	1	1	
Kievit	4	7	1 1	9	7	7	6	1	5	7	4	4	4	2	2	5	5	2	5	2	1	
Grutto	4	6	8	7	6	7	5	5	4	5	3	3	4	2	1	1	1	2	6	6	1	gevoelig
Watersnip																				2		
Tureluur	2	4	5	5	3	4	3	2	3	5	1	0	2	1	1	2	3	5	6	6	4	gevoelig
Wulp											1											
Houtduif	3	2	3	3	3	2	3	2	2	0	1	1	2	2	1	1	2	4	1	3	2	
Koekoek		1	1	1	1	1	1		1					1		1						kwetsbaar
Grote bonte specht							1									1						
Veldleuwerik							1						1			2	1					gevoelig
Graspieper		2	2	2	1	2	2	2	2	3	4	2	2	2	3	2	3	4	4	4	3	gevoelig
Gele kwikstaart		1	2	1	1	1	1	1	1		1			1	1	1		1		1		gevoelig
Witte kwikstaart						1	1															1
Winterkoning	3	3	4	2	4	3	3	3	3	0	3	3	4	3	3	5	4	2	3	3	3	
Heggenmus		1	1	1	1	2	2	2	3	0	2	1	2	1	1	1	3	3	2	3	2	
Roodborst																	1	2		1		
Blauwborst			1						1	2	2	1			1	1	1	3		2		
Roodborsttapuit																				1		
Merel	1	1	2	4	3	5	5	4	4	1	2	3	3	2	2	3	3	1	4	4	2	
Zanglijster							1		1		1				1	1	1				1	
Rietzanger			1	2	2	3	1	2	3	3	4	4	2	3	2	5	3	4	6	5	4	
Snor																						1 kwetsbaar
Cetti's zanger																		2	2	3	2	
Bosrietzanger	1	2	1	2	1	1	1		1	1	1	2	3	1	1	1		1	6	3	4	
Kleine karekiet	6	7	7	8	8	8	1 0	8	7	1 0	1 0	1 0	1 2	1 2	9 2	7	4	8	4	7	4	
Spotvogel	1	1	1	1		1	1	2	1	1	2	3	2	1	1		2	1	2	2	2	gevoelig
Braamsluiper							1		1				2	1		1		1	3	3		
Grasmus		1		1	1	1	1		1	1	1	1	2	1	2	1			4	4		

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Tuinfluitier		1	2	1		1	1	1	2			1	2	2		1					2	
Zwartkop		1	3	1	2	1	1	2	2	1	2	2	2	2	2	4	2	3	4	6	3	
Tjiftjaf	2	2	2	2	2	2	2	2	3	1	3	4	3	3	2	3	3	5	6	4	4	
Fitis	1	2	3	4	3	3	3	3	3	2	2	1	1	1	1	4	2	5	1	2		
Pimpelmees		1	1						1				1	1	1						2	
Koolmees	2	1	1	2	2	1	2	2	1				1	1	1		2	1	3	4	1	
Baardman																		1				
Zwarte kraai	1	1	2	1	1	2	2	1	2				1				1		2	1		
Spreeuw																1					1	
Ekster														1	1	1						
Ringmus													1									gevoelig
Vink									1		1	1	1			2	2	2	1	2	1	
Groenling													1		1				2		2	
Goudvink																1		1				
Putter						1	1	1	1		1			1	1	3		3	4	6	1	
Kneu			1	2	2	1	2	2	3	0	2	1	2		1	2			3		3	gevoelig
Rietgors	1	3	1	2	2	2	1	1	2	3	2	3	2	2	2	5	9	5	2	5	3	
	21 s	33 s	36 s	35 s	33 s	35 s	38 s	30 s	39 s	33 s	33 s	32 s	37 s	34 s	36 s	38 s	30 s	36 s	45 s	37 s	35 s	

De aandacht van Natuurmonumenten gaat vooral uit naar de weidevogels en dat zijn in dit overzicht de dikgedrukte soorten.

Ik heb de gegevens van Jan Utberg van 2017 t/m 2021 in dit overzicht in het blauw ingevuld.

8.1 Nieuwe soorten

Nieuwe soorten in 2022 zijn snor en witte kwikstaart

8.2 Nieuw maximum

Soort	Oud maximum	Aantal dit jaar
Krakeend	4 (in 2015)	5
Pimpelmees	1 (in 2016)	2

8.3 Nieuw minimum

Soort	Oud minimum	Aantal dit jaar
Meerkoet	3 (in 2020)	2
Kievit	2 (in 2021)	1

moeraskartelblad en veenpluis

9. Overige waarnemingen:

22 maart: 12 watersnippen, 2 koperwieken, blauwe reiger, grote zilverreiger, grauwe gans, roodborst, 1 wintertaling, 3 hazen

5 april: sperwer, 2 watersnippen, 3 wintertalingen, 2 grauwe ganzen, 2 bergeenden, ree, roodborst, 2 hazen

19 april: 5 watersnippen, 2 wintertalingen, gele kwikstaart, 2 bergeenden, 2 grauwe ganzen, 2 knobbelzwanen, 2 reeën, roodborst, 2 zwarte kraaien, wulp, haas

3 mei: grote zilverreiger, 2 gierzwaluwen, boerenzwaluwen, 2 bergeenden, witte kwikstaart, 2 knobbelzwanen, grauwe gans, 3 reeën, 2 zwarte kraaien, haas

12 mei: snor, 2 Canadese ganzen, ree, haas,

24 mei: blauwe reiger, 3 lepelaars overvliegend, aalscholver, bruine kiekendief (mannetje), 2 reeën

4 juni: blauwe reiger, zwarte kraai, grote bonte specht, grote zilverreiger, lepelaar, ree, haas

10. Contacten

Ik had een ontmoeting met Wim v.d. Velden van het weidevogelcollectief Voorne Putten. Hij vertelde dat hij 13 nesten (waarvan 1 grutto en de rest van Kieviten en scholeksters) tussen het mais had geteld met behulp van een drone. Op het Merrevliet zelf wordt ook de drone gebruikt, maar dan alleen voor het opzoeken van reekalfjes. Boswachter Jan de Roon had dit jaar 2 reekalfjes gevonden. Half juli is er gemaaid.

11. Vergelijking met voorgaande jaren.

De kraakeend is duidelijk toegenomen en heeft 5 territoria, 1 meer zelfs dan de wilde eend. Opvallend is dat de meerkoet maar 2 territoria heeft; het laagste aantal in al die jaren. De graspieper (3 territoria) blijft aardig constant, evenals de tureluur (4 territoria) en de scholekster (1 territorium). De kievit (1 territorium) en de grutto (1 territorium) blijven laag scoren. In mijn verslag van 2016 gaf ik al aan wat de mogelijke oorzaken kunnen zijn van deze lage aantallen. Predatie, tegenwoordig ook van de vos, zou een oorzaak kunnen zijn. In het omringende akkerland worden wel nesten gevonden, maar of daar jongen groot worden betwijfel ik.

Van de rietvogels zitten kleine karekiet, bosrietzanger en rietzanger denk ik aan hun maximum aantal territoria. Het was jammer dat de blauwborst zich niet heeft laten zien of horen.

12. Slot

Natuurmonumenten doet er veel aan om het Merrevliet aantrekkelijker te maken voor weidevogels. Nu met de nieuwe pomp meer plas-dras plekken gerealiseerd zijn, zou je een toename van weidevogels kunnen verwachten. De tureluur heeft hier dit jaar het meest van geprofiteerd. Voor de andere weidevogels zijn natte gedeelten van het gebied ook essentieel. De vogels kunnen zo makkelijker voedsel zoeken. Maar dat heeft vooralsnog geen nieuwe broedgevallen opgeleverd. Ik heb al eerder aangegeven dat plas—dras plekken belangrijk zijn om voldoende kuikens groot te brengen. Het verhogen van het slootpeil / de grondwaterstand is effectief. Later maaien en nabeweidings door koeien wordt al toegepast. Ruige stalmeest uitrijden weet ik niet. Kortom, je zou verwachten dat het Merrevliet aantrekkelijker is geworden. Zouden nesten verloren gaan door predatie? We hebben 1x in de 10 /14 dagen geteld, dat is lastig te achterhalen. Zijn nachtcamera's wellicht een optie? Het doel was om de territoria in kaart te brengen en daar hebben we een goed beeld van. Maar hoeveel eventuele nesten/jongen verstoord zijn, is lastig te zeggen. Ligt het Merrevliet niet te veel geïsoleerd? Misschien moet ik eerst maar eens gaan kijken naar de documentaire GRUTTO van natuurfilmer Ruben Smit.

“Pad” naar de voormalige vuilnisbelt